

POZVÁNKA – CALL FOR PAPERS

Vážené kolegyně, vážení kolegové,
Technické muzeum v Brně si Vás dovoluje pozvat na připravovanou konferenci

OCHRANA STÁTNÍ HRANICE 1945–1955

Datum a místo konání: 27. 11. 2025
Technické muzeum v Brně – přednáškový sál (4. patro),
Purkyňova 105, Brno-Královo Pole

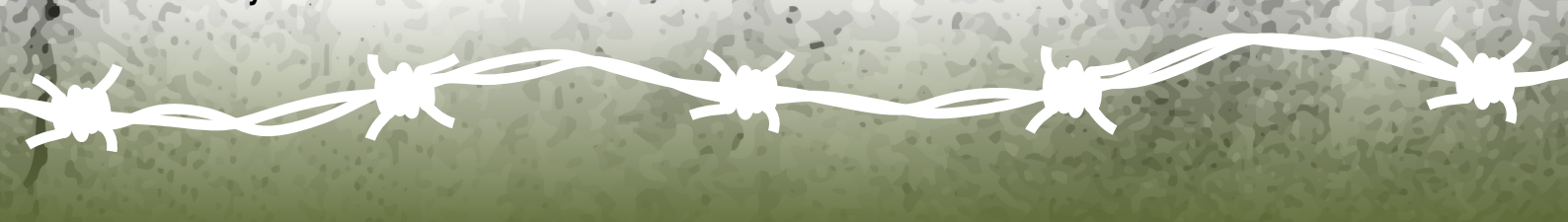
Impulsem pro uspořádání konference **Ochrana státní hranice 1945-1955** jsou „pětková“ výročí letošního roku – 1945 a 1955.

První poválečné desetiletí v pohraničí je spojeno s několika zlomovými událostmi, k nimž se odborná veřejnost stále vrací. Vedle těch záležitostí, které jsou spojeny s rostoucím vlivem komunistické strany a uchopením moci v únoru 1948 jimž se nevyhnulo ani pohraničí, se stále zabýváme i událostmi, které následovaly po vítězství Spojenců nad nacismem v roce 1945. Namátkou jmenujme ustavení československé administrativy a policejní organizace v pohraničí obnoveného státu, dále hospodářské a sociální změny ve znovuzískaném území, včetně vysídlení masy německy mluvícího obyvatelstva a pátrání po Němcích zodpovědných za zločiny ve válečném období. Z druhé strany nám naše období vymezí rok 1955. Tzv. zakladatelské období komunistického režimu i v pohraničí do té doby vykonalo své, a tak tento rok ovlivnil střežení hranice čs. státní hranice se Západním Německem a Rakouskem z hlediska zahraniční politiky. V květnu došlo k podepsání rakouské státní smlouvy. Poté, co tato smlouva vešla v platnost, opustila Rakousko vojska válečných vítězů. Lidem, kteří úspěšně překonali „železnou oponu“, tak od konce září 1955 nehrozilo, že je po překonání hranic Sovětská armáda z přilehlého rakouského území vydá zpět do Československa. Ještě předtím vedl souhlas západních mocností s výstavbou západoněmecké armády a přistoupení Německé spolkové republiky k NATO ke zdůraznění spolupráce Pohraniční stráže s útvary Československé armády.

Záměrem organizátorů je soustředit se na vývojové procesy v pohraničí a na přístup ke střežení státní hranice v prvním poválečném desetiletí s využitím pohledu různých společenskovedních oborů.

V návaznosti na předchozí akce, které Technické muzeum v Brně pořádá od roku 2011 si konference i tentokrát klade za cíl představit období příspěvky historiků, archivářů a dalších badatelů. Nechceme zanedbat ani vizuální stránku a chceme pojednat uvedenou problematiku také z pohledu pracovníků muzeí, kteří při realizaci výstav a expozic v muzeích nebo v terénu pracují buď s objekty z této éry, nebo vytvářejí jejich repliky. Věříme, že průnik různých oborových perspektiv bude přínosem této konference.

Připravovaná konference bude organizována do bloků referátů sdružených tematicky.

PŘEDPOKLÁDANÉ OKRUHY PŘEDNÁŠEK

I. STŘEŽENÍ STÁTNÍ HRANICE

- / zajištění pohraničního území po válce
- / způsob střežení různých částí státní hranice pohraničními ozbrojenými složkami a pokusy o přechod státních hranic, emigrační vlna po únoru 1948

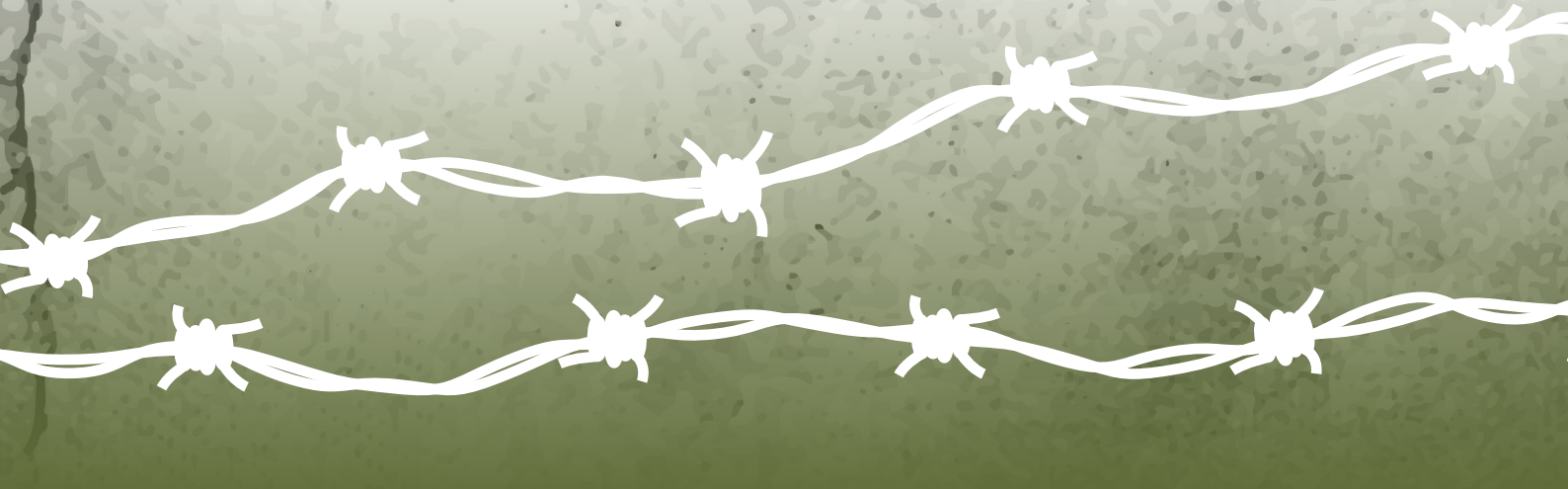
II. AKTIVITY ARMÁDY A OSTATNÍCH BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK SMĚŘUJÍCÍ K ZABEZPEČENÍ HRANICE A POHRANIČÍ

- / „dělba práce“ Pohraniční stráž s útvary Sboru národní bezpečnosti, popřípadě Finanční stráž v pohraničním území
- / spolupráce s útvary Československé lidové armády, obrana „železné opony“, čs. rozvědná činnost

III. MUZEJNÍ EXPOZICE A EDUKAČNÍ PROJEKTY

- / prezentace výstavních a edukačních aktivit k problematice státní hranice a pohraničí občanských sdružení, muzeí a dalších institucí

IV. OBYVATELSTVO V POHRANIČÍ

- / národní výbory a státní správa v pohraničním území, resp. v hraničním pásmu
 - / vysídlení německého obyvatelstva a dosídlování pohraničního území
 - / represivní opatření komunistického režimu vůči obyvatelstvu
 - / hospodářská aktivita v pohraničním území, důsledky zestátňování, měnové reformy a kolektivizace
 - / v práci i ve volném čase – některé aspekty „soužití“ obyvatelstva v pohraničí s bezpečnostními složkami
 - / mediální a propagandistický obraz ochrany státních hranic
-

POKYNY PRO PŘEDNÁŠEJÍCÍ

Předpokládaná délka jednotlivých odborných příspěvků je 20 minut. Přednášejícím bude k dispozici počítač s dataprojektorem. Po domluvě s Technickým muzeem bude možné referovat o výsledcích práce také formou posterových prezentací umístěných v předsálí konferenční místnosti. Organizátoři předpokládají vydání sborníku z konference.

UZÁVĚRKA PŘIHLÁŠEK PRO PŘEDNÁŠEJÍCÍ

Všechny případné zájemce z řad referentů žádáme o zaslání témat příspěvků do 30. září 2025.

V přihlášce prosím uveďte název vystoupení a abstrakt do 1 000 znaků včetně mezer, dále prosíme o sdělení místa Vašeho působení a stručného vědeckého životopisu (do 10 řádků).

Organizátoři konference si vyhrazují právo výběru příspěvků pro konferenční program.

Přednesené příspěvky, které projdou recenzním řízením, budou publikovány v kolektivní monografii.

Prosíme o přihlášení přednášejících účastníků a zaslání předpokládaného příspěvku s krátkou anotací na níže uvedené kontakty.

Ing. Mgr. Pavel Vaněk, Ph.D.

Archiv bezpečnostních složek
Brno (Kanice)

pavel.vanek@abscr.cz

T +420 221 008 167

Bc. Roman Řezníček

Technické muzeum v Brně

Purkyňova 105, 612 00
Brno-Královo Pole

reznicek@tmbrno.cz

T +420 778 522 511